

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΚΩΝ/ΝΑ ΚΟΛΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ 43^{ΗΣ} ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

- **3^η χιλιετία π.Χ.:** θεσμός σχολείου (πολιτισμοί Μεσοποταμίας) Σκοπός : διδασκαλία γραφής, ανάγνωσης και αριθμησης (λόγω αδυναμίας οικογένειας).
- Το σχολείο είχε εξ' αρχής μια θέση υπεροχής έναντι της οικογένειας, θέση την οποία διατήρησε στο πέρασμα των αιώνων εξαιτίας της μορφωτικής ανεπάρκειας των περισσότερων γονιών (Ματσαγγούρας, 2003).
- Προοδευτικοί παιδαγωγοί του 19ου αιώνα (Pestalozzi, Humboldt, κ.α.): ανέδειξαν την ανάπτυξη συστημικών σχέσεων μεταξύ σχολείου και οικογένειας ως παιδαγωγικό ζητούμενο.
- **ΕΛΛΑΔΑ /ΑΘΗΝΑ:** (1899) Περιοδικό : «*Το σχολείο και η Οικογένεια*» Σκοπός : η διευκόλυνση του έργου των εκπαιδευτικών, των γονέων, των μαθητών, αλλά και της μεταξύ τους επικοινωνίας.

- **Μεταπολεμική Περίοδος :** Επικράτηση άποψης περί «κλειστών θυρών» και αποκλεισμός των γονέων από το σχολείο, επειδή θα εμπόδιζε τους εκπαιδευτικούς να επιτελέσουν τα καθήκοντά τους, λόγω συναισθηματικών δεσμών με τα παιδιά τους αλλά και της έλλειψης επαγγελματικής κατάρτισής τους (McGeeney, 1969). Αποκλειστικό καθήκον του σχολείου ήταν η διδασκαλία, άρα ήταν άνευ αξίας οποιαδήποτε πληροφορία των γονέων προς τους εκπαιδευτικούς για τους μαθητές.
- Θεαματική αύξηση παρουσιάζει το ερευνητικό ενδιαφέρον γύρω από αυτό το θέμα **τη δεκαετία του 1980**, για λόγους που δεν είναι πλήρως γνωστοί, αλλά συνέβαλε σ' αυτό το ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον των εξελικτικών ψυχολόγων να αναζητήσουν τα αίτια της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο περιβάλλον του ατόμου.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

- Παρατηρείται περισσότερο συνδυασμένη συνεργατική δράση μεταξύ σχολείου και οικογένειας, με βάση σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλοϋποστήριξης.
- Αναγνωρίζεται πλέον ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν το είδος και το περιεχόμενο της συνεργασίας σχολείου – οικογένειας τόσο για τη συνολική πρόοδο του παιδιού – μαθητή (γνωστική – συναισθηματική – ψυχοκινητική), όσο και για τους εκπαιδευτικούς και για τους γονείς.

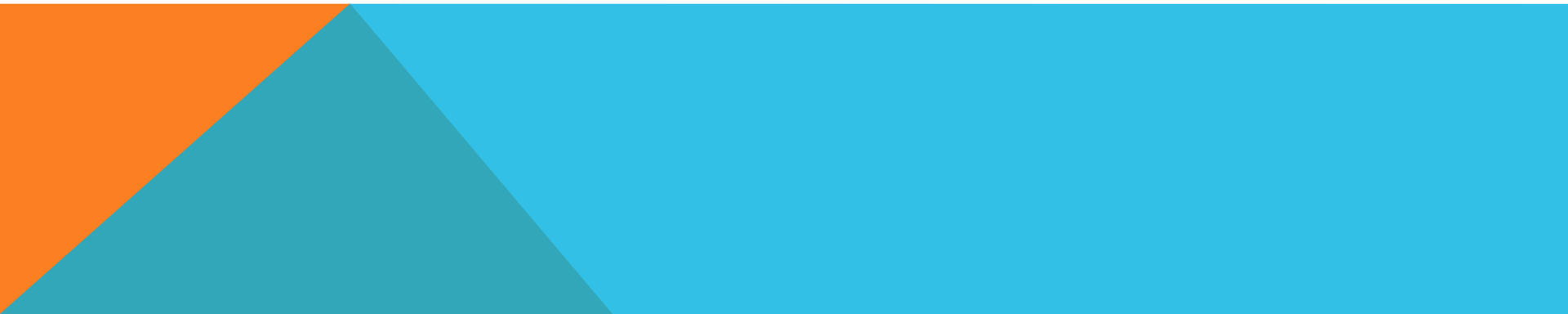
ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

- Επικοινωνία του σχολείου με τις οικογένειες (ενημέρωση τόσο της οικογένειας για τον προγραμματισμό της διδακτέας ύλης, την πρόοδο των μαθητών, κ.α. όσο και του σχολείου για τις συνθήκες που επικρατούν στην οικογένεια).
- Γονεϊκή μέριμνα (παροχή ενημέρωσης, καθοδήγησης και βοήθειας ώστε να διευκολυνθεί η μάθηση και η μελέτη στο σπίτι)
- Συμμετοχή γονέων στη λήψη αποφάσεων σχετικών με θέματα διοίκησης του σχολείου.
- Εθελοντική συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου (εορταστικές εκδηλώσεις, εκδρομές, κ.α.).
- Συνεργασία με την κοινότητα, ώστε να ενισχυθεί το έργο του σχολείου.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γενικά, η επικοινωνία σχολείου – οικογένειας δεν χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία, αφού τόσο οι οικογένειες διαφέρουν αναφορικά με την επικοινωνία που διατηρούν με το σχολείο, όσο και οι εκπαιδευτικοί αναφορικά με την ανοχή που δείχνουν στην εμπλοκή των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

**ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ
ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ
ΤΗΝ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

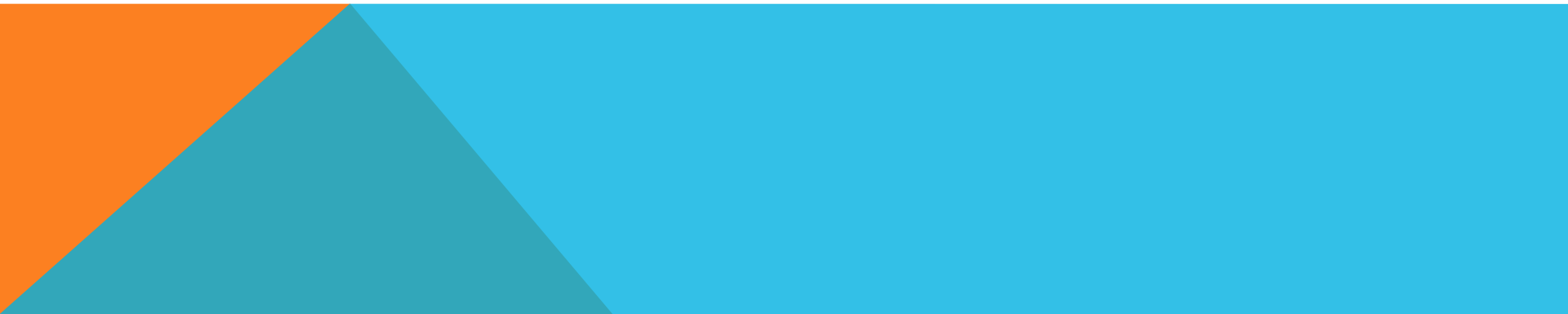
- **Φύλο** (οι μητέρες πατροπαράδοτα υπερέχουν όσον αφορά τη βοήθεια με τα μαθήματα στο σπίτι αλλά και την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς).
- **Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της οικογένειας** (μαζική έξοδος γυναικών στην αγορά εργασίας, τα διαζύγια, οι μονογονεϊκές οικογένειες, αλλοδαποί και μετανάστες, κ.α.).
- **Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας** (το χαμηλό επίπεδο λειτουργεί ανασταλτικά, οι γονείς νιώθουν παρείσακτοι).
- **Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών** (γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου, εμπλέκονται περισσότερο).
- **Ψυχολογικοί παράγοντες** (αν οι γονείς έχουν αρνητική προσωπική εμπειρία από το σχολείο, νιώθουν συστολή και ανασφάλεια στο χώρο του σχολείου).
- **Στάσεις και προσδοκίες των γονιών** (υψηλές προσδοκίες των γονιών για επιτυχία και υψηλές επιδόσεις των παιδιών τους)

✓ **Η ηλικία:** οι γονείς των μικρότερων μαθητών είναι περισσότερο αναμεμειγμένοι στην εκπαιδευτική διαδικασία από ότι των μεγαλύτερων (ίσως η παρουσία τους να μη θεωρείται τόσο απαραίτητη όσο μεγαλώνουν τα παιδιά).

✓ **Το φύλο:** οι γονείς των αγοριών εμπλέκονται περισσότερο από τους γονείς των κοριτσιών (ίσως επειδή τα αγόρια παρουσιάζουν πιο καθυστερημένη έναρξη στη σχολική εργασία, είναι λιγότερο υπεύθυνα και γενικά η σχολική τους επίδοση είναι χαμηλότερη των κοριτσιών).

✓ **Η επίδοση:** οι γονείς των οποίων τα παιδιά παρουσιάζουν χαμηλότερες επιδόσεις, έχουν περισσότερο άγχος και εμπλέκονται περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**

Σχετικές έρευνες έχουν δείξει ότι η **αποτελεσματική συνεργασία σχολείου-οικογένειας** συμβάλλει:

- στη σχολική επίδοση των μαθητών (Laloumi-Vidali, 1997. Coleman, 1998),
- στην αποτελεσματική επικοινωνία και συμμετοχή των μαθητών στη σχέση σχολείου-οικογένειας (Beveridge, 2004),
- στην αυξημένη παρακολούθηση στο σχολείο (Greenwood & Hickman, 1991),
- στη συνεργασία των γονέων με τα παιδιά για τις εργασίες που γίνονται στο σπίτι (Epstein & Lee, 1995),
- στη βελτίωση της συμπεριφοράς, κινητοποίησης και αυτοεκτίμησης των μαθητών (Haynes, Comer & Hamilton-Lee, 1989) και
- στην ικανοποίηση των γονέων για το ρόλο των εκπαιδευτικών (Rich, 1988).

ΟΦΕΛΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

- Τα βασικά οφέλη που αποκομίζει το παιδί είναι τα εξής:
- Μεγαλύτερη συνέπεια και σταθερότητα στους δύο πιο σημαντικούς χώρους όπου ζει και κινείται, δηλαδή, στο σχολείο και στο σπίτι.
 - Αυξημένες ευκαιρίες για μάθηση και εξέλιξη.
 - Πρόσβαση σε περισσότερες πηγές και υπηρεσίες.
 - Υγιές ψυχολογικό κλίμα.

Η αυτοεκτίμηση, ο αμοιβαίος σεβασμός στην ανθρώπινη ύπαρξη και η αλληλοκατανόηση γονέων και εκπαιδευτικών εδραιώνουν το **ευνοϊκό ψυχολογικό κλίμα**, το οποίο σχετίζεται θετικά με την αυτοεκτίμηση των μαθητών και επιδρά θετικά στη γενικότερη επίδοσή τους στο σχολείο.

ΟΦΕΛΗ ΓΟΝΙΩΝ

Η γόνιμη συνεργασία σχολείου – οικογένειας επηρεάζει θετικά τους γονείς, οι οποίοι:

- συναναστρέφονται περισσότερο τα παιδιά τους,
- τα γνωρίζουν καλύτερα,
- κατανοούν τις αδυναμίες τους και τις ικανότητές τους,
- μαθαίνουν κάποιες τεχνικές αντιμετώπισης προβλημάτων και καλύτερης επικοινωνίας με τα παιδιά τους στο σπίτι,
- ισχυροποιούν και ενθαρρύνουν τις προσπάθειες των παιδιών,
- αξιολογούν πιο θετικά τους εκπαιδευτικούς.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Η αποτελεσματική συμμετοχή της οικογένειας στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών θεωρείται ως μια πολύ σημαντική ένδειξη για την πρόβλεψη της σχολικής επιτυχίας.

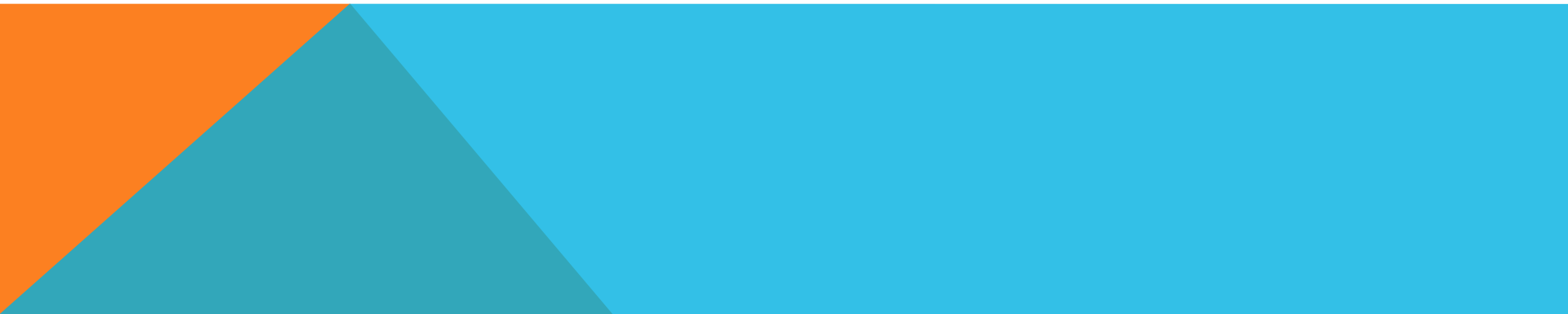
Ερευνητικά δεδομένα αναδεικνύουν ότι **η επιτυχημένη συνύπαρξη σχολείου – οικογένειας, συμβάλλει στην ενίσχυση της σχολικής επιτυχίας** (Becher, 1984. Walberg, 1984. Stevenson & Baker, 1987. Fruchter, Galleta & White, 1992. Wang et al., 1993. Hara & Burke, 1998. Redding, 2000. Henderson & Mapp, 2002. Hoover – Dempsey et al., 2005. Weiss et al., 2005).

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Τα παιδιά των οποίων οι γονείς συμμετέχουν ενεργά στα σχολικά τους θέματα παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση στη σχολική τους επίδοση.

Όσο **καλύτερη** σε ένταση και ποιότητα είναι η σχέση των γονιών με το σχολείο, τόσο βελτιώνονται οι δείκτες επίδοσης των μαθητών (Banks – McGee, 1993. Keith et al., 1986. Fehrmann et al., 1987. Stevenson & Baker, 1987. Gonzalez & Blanco, 1991. Johnson, 1992.)

**ΟΜΩΣ Η ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΕΡΕΙ
ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

ΑΙΤΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Η γονεϊκή απόδοση της επίδοσης του παιδιού, δηλαδή ο τρόπος που ο γονιός ερμηνεύει τις επιτυχίες ή αποτυχίες του παιδιού του στο σχολείο, επηρεάζει τη γονεϊκή εμπλοκή, που με τη σειρά της επηρεάζει την επίδοση.

- Όσοι γονείς πιστεύουν ότι ο ρόλος τους είναι πολύ σημαντικός στη σχολική επίδοση των παιδιών τους συμμετέχουν υπερβολικά ενεργά στη σχολική διαδικασία, για να παίξουν όσο το δυνατόν καλύτερα το ρόλο που αναθέτουν οι ίδιοι στον εαυτό τους, με αμφίβολα αποτελέσματα.

- Αντίθετα, όσοι γονείς πιστεύουν ότι η επίδοση των παιδιών οφείλεται στην προσπάθεια των ίδιων των παιδιών, δεν συμμετέχουν τόσο υπερβολικά, είναι λιγότερο αγχώδεις και τα παιδιά τους παρουσιάζουν υψηλότερη επίδοση.

Έρευνες (Campbell & Mandel, 1990. Halle et al., 1997. Georgiou 1997, κ.α), έδειξαν ότι όταν οι γονείς αφιερώνουν πολλές ώρες για να βοηθήσουν τα παιδιά τους στα μαθήματα η επίδοση του παιδιού είναι χαμηλή. Δεν είναι απόλυτα σαφές αν η γονεϊκή βοήθεια είναι η αιτία ή το αποτέλεσμα της χαμηλής επίδοσης.

Ένας υπερπροστατευτικός γονιός, με τη βοήθεια που προσφέρει μπορεί να ενισχύσει την ανευθυνότητα του παιδιού και να συμβάλλει έτσι στη χαμηλή του επίδοση. Όταν η επίβλεψη του γονιού αποκτά τη μορφή αυστηρού ελέγχου, επίσης καταλήγει σε χαμηλές επιδόσεις και συνοδεύεται από έλλειψη εσωτερικών κινήτρων (Ginsburg & Bronstein, 1993. Γεωργίου, 2000).

ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Η γονεϊκή συμπεριφορά ως προς τη σχολική εργασία του παιδιού στο σπίτι μπορεί να μεταβάλλεται μεταξύ δυο ακραίων και το ίδιο κακών συμπεριφορών.

Στο ένα άκρο βρίσκονται οι γονείς που αδιαφορούν πλήρως και δεν γνωρίζουν τίποτα για τα μαθήματα και τις υποχρεώσεις του παιδιού. Στο άλλο άκρο τοποθετούνται οι γονείς που είναι υπερπροστατευτικοί και επωμίζονται οι ίδιοι όλη την ευθύνη των σχολικών εργασιών του παιδιού.

Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος χειρισμού του παιδιού σχολικής ηλικίας είναι η «εποπτευόμενη αυτονομία», όπου ο γονιός δηλώνει παρών, αλλά αφήνει στο παιδί τον πρώτο ρόλο.

**ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΓΟΝΙΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

ΟΡΙΑ

Η σχέση εκπαιδευτικών και γονιών είναι ιδιαίτερα εύθραυστη εφόσον και οι δυο ομάδες ατόμων αντιμετωπίζουν διαρκή προβλήματα στη διαπραγμάτευση **των ορίων τους.**

Αν και τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς συμφωνούν ότι η καλή σχέση μεταξύ σχολείου και οικογένειας, ευνοεί την επίδοση του παιδιού, διαφωνούν στον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύουν την έννοια της «καλής σχέσης» (Lightfoot, 1978).

Γονείς: δένονται με το παιδί τους με ένα ιδιαίτερα συναισθηματικό τρόπο, πράγμα που δεν ισχύει για τους εκπαιδευτικούς, όσο κι αν ενδιαφέρονται για το μαθητή τους (Blamires, Robertson και Blamires (1997)).

ΓΟΝΕΙΣ: Για λόγους πρακτικούς, πολιτισμικούς και ψυχολογικούς, όπως οι υποχρεώσεις τους προς τα άλλα παιδιά της οικογένειας, η δυσκολία τους να απουσιάσουν από την εργασία τους, αισθήματα μειονεξίας εξαιτίας δικής τους αρνητικής σχολικής εμπειρίας, κ.α., αισθάνονται αμηχανία μπροστά στην εξουσία του σχολείου, εκδηλώνουν αντίσταση στη συχνή επαφή με το σχολείο και διατηρούν μια **σχετική απόσταση** από το σχολείο για να μην αποκαλυφθούν οι αδυναμίες τους και οι μάλλον «κακές επιδόσεις τους» στο ρόλο του γονιού (Brice-Heath & McLaughlin, 1987).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Τείνουν να **θεωρούν προβληματικές** τις οικογένειες αυτές, επειδή δεν ταιριάζουν με το πρότυπο της τέλει οικογένειας που έχουν στο μυαλό τους (διαζευγμένοι γονείς, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο γονέων, οικονομικά ευάλωτες οικογένειες, κ.α.).

ΓΟΝΕΙΣ: Θεωρούν ως επακόλουθο του ρόλου τους ότι είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν τα παιδιά τους στις σχολικές τους εργασίες, όμως είναι απροετοίμαστοι γι' αυτό το ρόλο, εξαιτίας χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και περιορισμένων γνώσεων, έλλειψης χρόνου λόγω βιοποριστικών ενασχολήσεων, κλπ, με αποτέλεσμα να βιώνουν αισθήματα αποτυχίας και αναποτελεσματικότητας και να απομακρύνονται από το σχολείο (Hoover- Dempsey, Bassler & Burow, 1995).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Περιμένουν από τους γονείς να είναι περισσότερο κινητοποιημένοι σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους και όταν αντιλαμβάνονται ότι αυτοί δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους έχουν την τάση να εκλαμβάνουν τη στάση τους ως αδιαφορία και να τους ενοχοποιούν γι' αυτό (Grossman, 1999). Η ενοχοποίηση αυτή δεν είναι εποικοδομητική και ανακυκλώνει ένα φαύλο κύκλο που παρεμποδίζει τις αλλαγές και βελτιώσεις (Dowling, 2001).

ΓΟΝΕΙΣ: Εκδηλώνουν παράπονα εναντίον των εκπαιδευτικών που δεν τους επιτρέπουν να έχουν μεγαλύτερη εμπλοκή στα εκπαιδευτικά δρώμενα και στα διάφορα επίπεδα της σχολικής ζωής γενικότερα. Για παράδειγμα, παραπονιούνται για τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών, για τις υπερβολικές απαιτήσεις του σχολείου, που σχετίζονται με το χρόνο που διαθέτουν για να βοηθήσουν το παιδί τους στην κατ'οίκον εργασία, με τις άβολες ώρες που ορίζει το σχολείο για τις επισκέψεις των γονιών, κλπ..

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Είναι επιφυλακτικοί στο να ενθαρρύνουν την εμπλοκή των γονιών διότι είτε φοβούνται ότι οι γονείς θα ξεπεράσουν τα όριά τους, θα αμφισβητήσουν την επάρκειά τους και θα δημιουργήσουν πρόβλημα αντί να βοηθήσουν, είτε θα χρειαστεί επί πλέον δουλειά εκ μέρους τους, για να πείσουν τους γονείς για την επάρκειά τους.

ΓΟΝΕΙΣ: Αμφισβητούν την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και μάλιστα μπροστά στους μαθητές, με αποτέλεσμα να μειώνουν το κύρος και την αξιοπιστία τους.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Αν και πιστεύουν πως οι γονείς χρειάζονται εκπαίδευση και καθοδήγηση, επιφυλάσσονται να προσφέρουν τη βοήθειά τους, μιας και οι γονείς δεν φαίνονται να εκτιμούν τόσο τις εξειδικευμένες γνώσεις τους. Έτσι προσπαθούν να προστατεύσουν τον επαγγελματισμό τους, ώστε να ανακτήσουν τον κοινωνικό σεβασμό που απολάμβαναν στο παρελθόν, κρατώντας αποστάσεις από τους γονείς (Γεωργίου, 2000).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεωργίου, Στ. (2000). *Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Banks-McGee, C. (1993). Restructuring schools for equity. *Phi Delta Kappan*, September, 42-48.
- Becher, R. (1984). *Parental involvement: A review of research and principles of successful practice*. ERIC Document 247-032.
- Beveridge, S. (2004). Pupil participation and the home-schools relationship. *European Journal of Special Needs Education*, 19 (1), 3-11.
- Brice-Heath, S. & McLaughlin, M. (1987). A child resource policy: Moving beyond dependence on school and family. *Phi Delta Kappan*, April, 576-580.
- Campbell, J. & Mandel, F. (1990) Connecting math achievement to parental influences. *Contemporary Educational Psychology*, 15, 64-74.
- Coleman, P. (1998). *Parent, student and teacher collaboration: The power of three*. London: Paul Chapman.
- Dowling, E. (2001). Η κλινική πηγαίνει στο σχολείο: Μια υπηρεσία συμβουλευτικής για γονείς, παιδιά και εκπαιδευτικούς. Στο E. Dowling & E. Osborne (Εκδ.), *Η Οικογένεια και το σχολείο*, σ. 174-193. Αθήνα: Gutenberg.
- Epstein, J., & Lee, S.(1995). National patterns of school and family connections in the middle grades. In B. Ryan, G. Adams, T. Gullotta, R. Weissberg and R. Hampton (Eds), *The Family-School Connection: Theory, Research and Practice* (pp. 108-154). London: Sage Publication.

- Fehrmann, P., Keith, T. & Reimers, T. (1987). Home influence on school learning: Direct and indirect effects of parental involvement on high school grades. *Journal of Educational Research*, 80, (6), 330-337.
- Fruchter, N., Galletta, A. & White, J. L. (1992). *New directions in parental involvement*. Washington, DC: Academy for educational Development.
- Georgiou, St. (1997). Parental involvement: Definition and outcomes. *Social Psychology of Education*, 1, (3), 189-209.
- Gonzalez, R. & Blanco, N. (1991). Parents and children: Academic values and school achievement. *International Journal of Educational Research*, 15, (2), 163-169.
- Greenwood, G. E., & Hickman, C. W. (1991). Research and practice in parent involvement: Implications for teacher education. *Elementary School Journal*, 91(3), 279-288.
- Grossman, S. (1999). Examining the Origins of our Beliefs about Parents. *Childhood Education*, 76, (1), 24-27.
- Halle, T., Kurtz-Costes, B. & Mahoney, J. (1997). Family influences on school achievement in low-income African American children. *Journal of Educational Psychology*, 89, (3), 527-537.
- Hara, S. R. & Burke, D. J. (1998). Parental involvement: The key to improved student achievement. *School Community Journal*, 8, (2), 9-19.
- Haynes, N., Comer, J. & Hamilton-Lee, M. (1989). School climate enhancement through parental involvement. *Journal of School Psychology*, 27(1), 87-90.
- Henerson, A. & Mapp, K. (Eds.) (2002). *A wave of New Evidence: The Impact of School, Family and Community Connections on Student Achievement*. Washington, DC: National Center for Family & Community Connections with Schools, U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences.

- Hoover-Dempsey K.V. & Sandler, H.M. (2005). Final Performance Report for OERI Grant #R305T010673: The Social Context of Parental Involvement: A Path to Enhanced Achievement. Presented to *Project Monitor, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education*, March 22.
- Johnson, S. (1992). Extra-school factors in achievement, attainment and aspiration among junior and senior high school-age African American youth. *Journal of Negro Education*, 61, 99-119.
- Keith, T., Reimers, T., Fehrman, P., Pottebaum, S. & Aubey, L. (1986). Parental involvement, homework and TV time: Direct and indirect effects on high school achievement. *Journal of Educational Psychology*, 78, 373-380.
- Laloumi-Vidali, E. (1997). Professional views on parents' involvement at the partnership level in preschool education. *International Journal of Early Childhood*, 29(1), 77-133.
- Lightfoot, S. (1978). *Worlds apart: Relationships Between Families and Schools*. New York: Basic Books.
- McGeeney, P. (1969). *Parents are Welcome*. London: Longman.
- Rich, D. (1988). Bridging the parent gap in education reform. *Educational Horizons*, 66 (2), 90-92.
- Stevenson, D. & Baker, D. (1987). The family-school relation and the child's school performance. *Child Development*, 58, 1348-1357.
- Walberg, H. (1984). Families as partners in educational productivity. *Phi Delta Kappan*, 65, (6), 203-204, 397-400.
- Wang, M.C., Haertel, G.D. & Walberg, H.J. (1993). Toward a knowledge base for school learning. *Review of Educational Research*, 63, (3), 249-294.
- Weiss, H.B., Kreider, H.M., Lopez, E.M. & Chatman, C.M. (2005). *Preparing Educators to Involve Families: From Theory to Practice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.